

Kultur

Birgitta Rubin: Cheferna såg smått plågade ut när de starka vittnesmålen debatterades

PUBLICERAD 2017-12-15

Det var fullsatt i Moderna museets auditorium på onsdagskvällen, närmare 300 personer deltog i den stundtals laddade debatten om ”metoo och konstinstitutionernas ansvar”. Men motsvarade evenemang i måndags på Moderna i Malmö, bojkottades av dem som deltagit i uppropet #konstnärligfrihet. De sa nej tack till att vara ett ”feministiskt alibi” i ett framstressat panelsamtal ”på maktens villkor”.

Jag förstår dem, samtal är bara en liten del i ett nödvändigt förändringsarbete. I Stockholm satt konstinstitutionernas makthavare på parad på scenen; museets ledningsduo, rektorerna från Kungliga konsthögskolan och Konstfack, samt Konstakademiens ständiga sekreterare.

Men här var konstnärer speciellt inbjudna för att ställa frågor till panelen; ”expertkommentatorer” som alla skrivit under uppropet mot sexuella trakasserier och övergrepp i den svenska konstbranschen.

– Tystnaden är bruten! sa moderatorn Sofia Curman, chefredaktör för KRO:s tidskrift Konstnären.

Hon talade om ”#metoo-revolutionen” som en brytpunkt och att de ”som inte hänger med kommer att falla”.

Institutionscheferna såg smått plågade ut och förklarade hur upprörda de blivit av uppropets starka vittnesmål om sexuella trakasserier och våldtäkter men också om maktmissbruk med rasistiska, homofoba, transfoba och funkofoba förtecken. Hög tid för ”strukturella förändringar”, enades man om.

Hur gör man då med konsthistoriens långa fixering vid det ”manliga geniet” och den ”kvinnliga musan”, en genikult med rötter i 1600-talet?

– Än i dag bär vi på en konsthistoria tung av sexistisk maktutövning, där män i skydd av sin påstådda genialitet, sin makt och sin status utnyttjat och förgripit sig på yngre kvinnor, sa konstnären Sonia Hedstrand.

Moderna museets chef Daniel Birnbaum bekräftade att ”ideologin har varit att konstnärliga genier fått bete sig hur som helst” och att man nu måste vidga bilden av vad en stor konstnär kan vara.

Samtalet cirklade länge kring konstvärldens ”informella maktstrukturer”. I Sverige är branschen påtagligt liten och sluten, rent av ”inavlad” som någon träffande uttryckte det. Hur kan man då bryta osunda maktrelationer och ”tystnadskulturen”?

Konstnären Paula Urbano vittnade om att hon känt sig förminskad och förlöjligad under sin utbildning men blivit nedtystad när hon velat anmäla. Det var också beklämmande att höra om avsaknaden av formella anmälningar, ett bevis för ett ”kraftigt förtroendeproblem”.

Men Konsthögskolorna och Akademien har i höst påbörjat ett förändringsarbete. Rektor Sara Arrhenius berättade att studenterna nu kan göra en anmälan till vem som helst på Kungliga Konsthögskolan, som är skyldiga att utreda allt.

Arrhenius ifrågasatte också om professor-studentrelationen måste se ut som den gör i dag, där studenten ofta är utlämnad till en handledare. Det var också glädjande att höra rektor Maria Lantz intyga att Konstfack i rekryteringsprocesser nu ska förhöra sig om det finns en historia med ”kränkande beteende”.

Vad krävs då för verklig förändring? I auditoriet kom flera bra förslag om ett värdegrundsarbete med uppföljningar, möjligheter att anmäla anonymt och plattare organisationer.

Men mångfaldsfrågan blev hängande i luften. Flera irriterade röster fick aldrig något svar på hur vi kan bryta en slående homogenitet i det svenska konstlivet.

I Sverige är branschen påtagligt liten och sluten, rent av ”inavlad”.

TEXT

Birgitta Rubin